

ALICE LAPLANTE

Hersenspingsels

Vertaald door Anke ten Doeschate

ORLANDO
uitgevers

Er is iets gebeurd. Dat merk je meteen. Je komt bij en treft een ravage aan: een stukgesmeten lamp, iemand die zwaar aangeslagen kijkt, het gezicht zo verwrongen dat je het amper herkent. Soms iemand in een uniform: een ambulancemedewerker of een verpleegkundige. Een hand die een pil aanreikt. Of een injectie gaat toedienen.

Deze keer bevind ik me in een open ruimte. Ik zit op een koude, metalen klapstoel. Het vertrek komt me niet bekend voor, maar dat heb ik wel vaker. Ik speur naar aanwijzingen. Het heeft wel iets weg van een kantoor, deze langwerpige ruimte vol bureaus en computers, vergeven van stapels papier. Geen ramen.

De muur is in een vaalgroene kleur geschilderd, maar er hangen zoveel posters, krantenknipsels en bulletins dat dat nog maar amper te zien is. De tl-lampen verspreiden een kil licht. Mannen en vrouwen staan te praten; met elkaar, niet met mij. Sommige dragen sjofele pakken, andere een spijkerbroek. Maar de meeste zijn in uniform gekleed. Ik heb zo'n vermoeden dat een glimlach nu niet gepast is. Misschien zou ik bang moeten zijn.

*

Ik kan nog lezen. Zo erg is het nog niet met me gesteld. Geen boeken, maar wel krantenberichten. En artikelen in tijdschriften, als ze niet te lang zijn. Dat pak ik systematisch aan. Ik neem een vel gelinieerd papier en maak aantekeningen, net als toen ik geneeskunde studeerde. Wanneer ik het niet meer snap, lees ik ze na. Ik kan erop terugrijpen. Soms doe ik twee uur over een artikel in de *Tribune* of een halve dag over *The New York Times*. Ik pak een vel papier dat iemand heeft laten liggen en een pen. Al lezend maak ik aantekeningen: *Het zijn provisorische oplossingen. De woede-uitbarstingen nemen niet af. Ze oogsten wat ze hebben gezaaid. Dat zal hen berouwen.*

Ik bestudeer mijn aantekeningen en voel me ongemakkelijk en onzeker. Een dikke man in politie-uniform staat naast me. Hij houdt zijn hand dicht bij mijn bovenarm, alsof hij die elk moment wil grijpen. Me in bedwang wil houden.

*

‘Begrijpt u de rechten die ik zojuist heb opgelezen? Bent u bereid om met me te praten met die rechten in uw achterhoofd?’

‘Ik wil naar huis. Ik wil naar huis. Ben ik in Philadelphia? Er was een huis aan Walnut Lane. Daar voetbalden we op straat.’

‘Nee, we zijn in Chicago. District 21. We hebben uw zoon en dochter gebeld. U mag dit verhoor beëindigen wanneer u wilt. Dat is uw goed recht.’

‘Laten we er dan maar mee stoppen.’

*

Aan de keukenmuur hangt een groot bord. De woorden erop zijn in een bibberig handschrift met een dikke, zwarte stift geschreven. Ze vloeien van het bord: *Mijn naam is dokter Jennifer White en ik ben 64 jaar. Ik lijd aan de ziekte van Alzheimer. Mijn zoon Mark is 29 jaar. Mijn dochter Fiona is 24 jaar. Magdalena woont bij me in. Zij zorgt voor me.*

Dat lijkt me duidelijk. Maar wat doen al die mensen dan hier? Deze vreemden. Een blonde vrouw die ik niet herken, zit in mijn keuken thee te drinken. In de studeerkamer scharrelt ook iemand rond. Als ik de woonkamer binnenkom, zie ik nog een onbekend gezicht. ‘Wie bent u,’ vraag ik. ‘Wie zijn al die anderen? Kent u háár?’ Ik wijs naar de keuken en ze beginnen te lachen.

Ik ben haar, zeggen ze. Eerst zat ik daar en nu hier. We schijnen hier slechts met zijn tweetjes te zijn. Ze vragen of ik een kop thee wil. Ze vragen of ik een eindje wil wandelen. Ben ik soms een klein kind? Ik ben al die vragen zo zat. ‘Je kent me toch nog wel? Herinner je je mij niet meer? Magdalena. Je vriendin.’

*

Het notitieboek is eigenlijk bedoeld om met mezelf en anderen te communiceren. Om de zwarte gaten op te vullen. Als alles één groot

waas lijkt, als iemand begint over een gebeurtenis of een gesprek dat ik me niet kan herinneren, blader ik het door. Soms beurt dat me op. Soms ook niet. Het is de bijbel van mijn bewustzijn en ligt altijd op de keukentafel: een groot, vierkant notitieboek met een leren omslag en dik, roomkleurig papier. Elke aantekening is van een datum voorzien. Een vriendelijke dame zet me neer op een stoel en legt het voor me op tafel.

20 januari 2009, schrijft ze. Jennifers notities. Ze geeft me de pen. 'Schrijf maar op wat er vandaag is gebeurd. Schrijf over je jeugd. Schrijf op wat je je kunt herinneren,' zegt ze.

Ik herinner me mijn eerste polsarthrodese. De druk van het scalpel op de huid, hoe die een beetje meegeeft als het erdoorheen gaat. De taatheid van spieren. Mijn chirurgische schaar die bot afschraapt. En de bloederige handschoen die je na afloop vinger voor vinger afstroopt.

*

Zwart. Iedereen is in het zwart gekleed. Getweeën of gedrieën lopen ze naar de Sint-Vincentiuskerk, gehuld in jassen en sjaals die ze om hun hoofd hebben geslagen. Ze buigen hun hoofd om de waarschijnlijk ijskoude wind af te weren.

Ik zit lekker binnen en tuur door de met ijs beslagen ramen. Magdalena staat naast me. Ik kan de bijna vier meter hoge, met snijwerk versierde houten deuren nog net zien. Ze staan wijd open en mensen stromen naar binnen. Voor de kerk staat een lijkwagen, met daarachter een rij auto's met brandende koplampen.

'Dat is voor Amanda,' zegt Magdalena. 'Het is Amanda's begrafenis.' Ik vraag haar wie Amanda is. Magdalena aarzelt even maar zegt dan: 'Je beste vriendin. De peettante van je dochter.'

Ik doe mijn best me haar te herinneren. Maar tevergeefs. Ik schud mijn hoofd. Magdalena pakt mijn notitieboek. Ze bladert een eindje terug en wijst naar een krantenknipsel.

CHICAGO – *Het verminkte lijk van een 75-jarige vrouw uit Chicago is gisteren ontdekt in een woning aan Sheffield Avenue.*

In haar woning werd het levenloze lichaam van Amanda O'Toole aangetroffen, nadat een buurvrouw had gemerkt dat ze al bijna een week de krant niet meer uit de bus had gehaald, zo is uit betrouwbare bron vernomen. Van haar rechterhand waren vier vingers afgesneden. Het exacte tijdstip van overlijden is nog onbekend, maar hoofdletsel is de vermoedelijke doodsoorzaak.

Uit het huis lijkt niets ontvreemd te zijn.

Er is nog niemand in staat van beschuldiging gesteld, maar de politie heeft wel een verdachte aangehouden die later weer is vrijgelaten.

Ik doe mijn best, maar het zegt me helemaal niets. Magdalena loopt weg en komt terug met een foto.

Twee vrouwen. De een is minstens vijf centimeter langer dan de ander. Ze heeft haar lange, steile, witte haar in een strak knotje samengebonden. De ander is jonger en heeft grijze krullen die een gezicht met scherpe, vrouwelijkere gelaatstrekken omlijsten. Zij was wellicht ooit een schoonheid.

‘Dit ben jij,’ zegt Magdalena, terwijl ze naar de jongere vrouw wijst. ‘En dat is Amanda.’ Ik tuur naar de foto.

De langere vrouw heeft een fascinerend gezicht. Maar het is knap noch vriendelijk. Ze heeft een haviksneus en een scherpe kaaklijn waaruit minachting spreekt. De twee vrouwen staan dicht bij elkaar. Hoewel ze elkaar niet aanraken, is de affiniteit tussen hen zichtbaar.

‘Probeer het je te herinneren,’ dringt Magdalena aan. ‘Misschien is het belangrijk.’ Haar hand ligt zwaar op mijn schouder. Ze wil iets

van me. Maar wat? Plotseling ben ik doodmoe. Mijn handen trillen. Ik voel het zweet tussen mijn borsten omlaag druppelen.

‘Ik wil naar mijn kamer,’ zeg ik, terwijl ik Magdalena’s hand wegduw. ‘Laat me met rust.’

*

Amanda? Dood? Ik kan het niet geloven. Mijn beste vriendin. Ze was als een tweede moeder voor mijn kinderen. Mijn bondgenoot in deze buurt. Mijn zuster.

Zonder Amanda had ik er alleen voor gestaan. Ik was anders. Dat is altijd zo geweest. De vreemde eend in de bijt.

Niet dat anderen dat in de gaten hadden. Ze lieten zich door de buitenkant misleiden en waren makkelijk voor de gek te houden. Niemand begreep mijn zwakheden zo goed als Amanda. Ze zag me zoals ik was en verlostte me van mijn heimelijke eenzaamheid. En waar was ik toen ze mij nodig had? Hier. Drie huizen verderop. Wentelend in zelfmedelijden. Terwijl zij crepeerde. Terwijl een monster met een mes haar vermoorde.

Wat een verdriet! Het doet zo’n pijn! Ik stop met de pillen. Ik pak een scalpel en snijd mijn herinnering aan haar uit mijn brein. Ik smEEK om datgene waartegen ik nu al maandenlang strijd: zoete vergetelheid.

*

De aardige dame schrijft in mijn notitieboek. Ze zet haar naam erbij: Magdalena. *Vandaag, vrijdag 11 maart, had je een slechte dag. Je hebt je teen gebroken toen je tegen een traprede schopte. Je ontvluchtte de eerste hulp en rende naar de parkeerplaats. Een beveiliging heeft je teruggebracht. Je bespuugde hem.*

De schaamte.

*

Deze staat van half-bewustzijn. Leven in de schaduw. Terwijl de neurofibrillaire kluwens zich uitbreiden, de neuritische plaques klonteren, synapsen geen informatie meer doorgeven en mijn verstand wegwijnt, krijg ik toch alles mee. Als een patiënt die niet is verdoofd.

Elke cel die afsterft, steekt me op mijn gevoeligste plek. Onbekenden behandelen me als een klein kind. Ze knuffelen me en proberen mijn hand vast te houden. Ze noemen me Jen of Jenny, zoals ik werd genoemd toen ik nog een klein meisje was. Verbitterd probeer ik het feit te accepteren dat ik beroemd en zelfs geliefd ben bij onbekenden. Een ster!

En dat terwijl ik mezelf al bijna ben vergeten.

*

De laatste tijd staan er allemaal geboden in mijn notitieboek: *Mark erg kwaad vandaag. Hij heeft de hoorn op de haak gesmeten. Van Magdalena mag ik niet praten met mensen die opbellen. Als er wordt aangebeld wanneer zij de was doet of op het toilet zit, mag ik niet opendoen.*

Dan in een ander handschrift: *Mam, Mark zorgt niet goed voor je. Laat mij je mentor worden en je medische belangen behartigen. Het is hoe dan ook beter om dezelfde persoon als bewindvoerder en mentor aan te stellen. Fiona.* Sommige woorden zijn doorgestreept, nee, onleesbaar gemaakt met een dikke, zwarte stif. Maar door wie?

*

Ik zit bij een praatgroep voor alzheimerpatiënten. Mensen komen en gaan.

Vanochtend zei Magdalena dat ik een goede dag heb. We gaan eraartoe. De groep komt samen in een methodistenkerk aan Clark Street, een grijze kolos met houten wanden en opzichtige glas-inloodramen in primaire kleuren.

We ontmoeten elkaar in de gemeenschapszaal: een groot vertrek met ramen die niet open kunnen en gespikkeld linoleum waarin de slijtsporen van de metalen klapstoelen staan. We vormen een bont gezelschap: een stuk of zes mensen wiens verstand in meer of mindere mate is aangetast. Magdalena blijft met de andere verzorgers buiten op me wachten. Ze posteren zich op de bankjes in de donkere gang, pakken hun breiwerk erbij of kletsen zachtjes met elkaar. Toch blijven ze waakzaam en staan ze paraat om bij het geringste teken van problemen op te springen en hun cliënt af te voeren.

De gespreksleider is een jonge therapeut. Hij heeft een vriendelijk, alledaags gezicht en begint de bijeenkomst altijd met een grapje.

‘Ik-heet-dat-weet-ik-niet-meer-en-ik-ben-een-dat-ben-ik-vergeten,’ zegt hij dan. Daarmee verwijst hij naar de Twee Circulaire Stappen. Stap Eén is erkennen dat je een probleem hebt en Stap Twee is vergeten dat je een probleem hebt.

Elke keer heeft hij weer de lachers op zijn hand. Sommigen herinneren zich het grapje nog van de vorige bijeenkomst, maar de meesten weten het niet meer, hoe vaak ze het ook al hebben gehoord.

Vandaag heb ik een goede dag. Ik herinner me het grapje nog en heb zelfs de neiging om nog een derde stap toe te voegen: Stap Drie is weten dat je het bent vergeten. Dat is de moeilijkste stap van allemaal.

Vandaag praten we over onze instelling. Zo noemt de gespreksleider het. ‘Er is een buitengewoon trieste diagnose bij jullie gesteld,’ zegt hij. ‘Jullie zijn intelligente, hoogopgeleide mensen. Jullie weten dat je nog maar weinig tijd hebt. Maar hoe jullie die willen doorbrengen, is helemaal aan jullie. Zie het van de positieve kant! Alzheimer is als een feestje waar je niemand kent. Moet je je voorstellen! Elke maaltijd kan de lekkerste van je hele leven zijn! Elke film de boeiendste die je ooit hebt gezien! Zie er de humor van in,’ zegt hij. ‘Het is alsof je van een andere planeet komt en hier de plaatselijke gebruiken observeert.’

Maar hoe moet dat als je het gevoel hebt dat de muren op je afkomen? Als verandering je altijd heeft beangstigd? Op mijn dertiende heb ik een week niet gegeten omdat mijn moeder nieuwe lakens voor mijn bed had gekocht. Voor ons alzheimerpatiënten is het leven een hachelijke onderneming geworden. Overal schuilt gevaar. Onbekenden die zich aan je opdringen, knikken je vriendelijk toe. Je lacht als anderen lachen en kijkt ernstig als zij dat doen. Als mensen je vragen of je je iets herinnert, knik je nadrukkelijk. Of je fronst eerst en kijkt dan opgelucht, alsof het je toch te binnen schiet.

Dat is allemaal noodzakelijk om te kunnen overleven. Ik kom van een andere planeet en de mensen hier zijn niet aardig.

*

Ik maak zelf mijn post open. Daarna verdwijnt die opeens. Hij wordt afgepakt. Vandaag zijn er smeebedes om walvissen en panda's te redden en Tibet te bevrijden.

Op mijn bankafschrift staat dat ik 3.567,89 dollar op een rekening van de Bank of America heb staan. Er is ook een afschrift van ene Michael Brownstein, een effectenmakelaar. Mijn naam staat erboven. In het afgelopen jaar zijn mijn aandelen 19 procent minder waard geworden. Blijkbaar hebben ze nu een gezamenlijke waarde van 2,56 miljoen dollar. Er zit een briefje bij: *Gelukkig is het nog niet zo erg als het had kunnen zijn dankzij je behoudende investeringsbeleid en brede, uiteenlopende portfolio.*

Is 2,56 miljoen dollar veel geld? Is het genoeg? Ik staar naar de letters op het papier, totdat ik een waas voor ogen zie. AAPL, IBM, CVR, NSP, SFR. De geheime taal van geld.

*

James is gehaaid. James heeft geheimen. Van sommige ben ik op de hoogte, van andere niet. Waar is hij vandaag? De kinderen zitten op school. Het is stil in huis. Er is alleen een vrouw, een huishoudster lijkt het wel. Ze zet de boeken in de studeerkamer recht en neuriet een liedje dat ik niet ken. Heeft James haar ingehuurd? Waarschijn-

lijk wel. Iemand zal de boel hier wel schoonhouden, want het huis is helemaal aan kant. Ik heb altijd de pest aan huishoudelijk werk gehad en hoewel James bijna smetvrees heeft, heeft hij het er altijd ook veel te druk voor. Altijd in de weer. Soms moet hij undercover, zoals nu. Amanda vindt het maar niets. Een huwelijk moet transparant zijn, stelt zij. Het moet het volle daglicht kunnen verdragen. Maar James is een schimmige vent. Hij heeft een schuilplaats nodig en floreert in het duister. Hij legde me dit lang geleden al uit met een perfecte metafoor die hij aan de natuur had ontleend. Hoewel ik altijd huiverig ben voor die clichématige vergelijkingen, had deze een kern van waarheid. Het was een warme, benauwde zomerdag en we waren bij James' ouderlijk huis in North Carolina. We waren nog niet getrouwd. In de avondschemering gingen we na het eten nog een eindje wandelen. Nog geen tweehonderd meter van de achterdeur van zijn ouderlijk huis lag een ondoordringbaar, duister oerbos. Aan de takken van de donkere bomen hingen witte slierten mos. Onze voetstappen werden gedempt door de dode bladeren op de grond. Er groeiden bosjes varens en hier en daar stond een glanzende paddenstoel. James wees ernaar. 'Giftig,' zei hij. Terwijl hij sprak, klonk de roep van een vogel. Maar verder heerste er doodse stilte. Als er al een pad liep, dan zag ik het niet. James liep echter gestaag door en op wonderbaarlijke wijze leek zich voor ons toch een weg te ontvouwen. We hadden misschien een halve kilometer gelopen en het was bijna donker toen James bleef staan. Hij wees weer. Onder aan een boom, tussen een zee van geelgroen mos, fonkelde iets spookachtig wits. Een bloem, één enkele bloem, met een lange, witte stengel. James slaakte een zucht. 'We hebben geluk,' zei hij. 'Soms zoek je er dagen naar en vind je er geen.'

Ik vroeg wat het was. De bloem verspreidde een felle gloed en kleine insecten cirkelden eromheen, alsof ze tot het licht werden agetrokken.

'Een spookplant,' zei James. 'De *monotropa uniflora*.' Hij bukte en legde zijn handen voorzichtig om de bloem, zodat de stengel niet zou breken. 'Het is een van de weinige planten die geen licht nodig heeft. Hij groeit zelfs in het donker.'

‘Hoe kan dat?’ vroeg ik.

‘Het is een parasiet. Hij voedt zich niet door fotosynthese maar met schimmels en organische stoffen in zijn omgeving. Hij laat anderen het zware werk doen. Ik heb altijd iets gehad met deze plant. Ik bewonder hem zelfs. Ze hebben het niet makkelijk, daarom zijn ze ook zo zeldzaam. Deze plant moet de juiste gastheer zien te vinden en de omstandigheden moeten precies goed zijn, anders kan hij niet tot bloei komen. Maar als hij tot bloei komt, is dat werkelijk spectaculair.’ Hij liet de bloem los en ging weer staan.

‘Ik begrijp het,’ zei ik.

‘Echt?’ vroeg James. ‘Begrijp je het echt?’

‘Ja,’ herhaalde ik. Het woord bleef als een belofte in de zwoele avondlucht hangen. Een eed.

Kort na dit uitstapje trouwden we stiekem in het gerechtsgebouw van Evanston. We nodigden niemand uit omdat we het helemaal voor onszelf wilden houden. Een medewerker was onze getuige en na vijf minuten stonden we alweer buiten. Al met al was het een goede beslissing. Maar op zo’n dag als vandaag, als James’ afwezigheid fysiek pijn doet, verlang ik ernaar om weer in dat bos te zijn. Op de een of andere manier is de herinnering daaraan zo tastbaar alsof het gisteren was. Ik heb het gevoel dat ik die bloem bijna kan plukken, zodat ik hem straks aan James kan geven. Een duistere trofee.

*

Ik bevind me in het kantoor van Carl Tsien. Een arts. Mijn arts, zo lijkt het. Een tengere, kalende man. Met de bleke gelaatskleur van iemand die altijd binnen zit. Een vriendelijk gezicht. Blijkbaar kennen we elkaar goed.

Hij heeft het over voormalige studenten. Hij heeft het zelfs over onze studenten. Volgens hem heb ik alle redenen om trots te zijn omdat ik veel heb betekend voor de universiteit en het ziekenhuis.

Ik schud mijn hoofd. Ik ben te moe om te doen alsof ik geen zware nacht heb gehad. Een nacht vol gedrentel. Heen en weer, van de badkamer naar de slaapkamer en weer terug. Ik telde de voetstappen die een vast ritme op de tegels en de hardhouten vloer sloegen. Ik liep maar heen en weer, totdat mijn voeten er pijn van deden.

Maar dit kantoor roept herinneringen op. Hoewel ik deze dokter niet ken, komen zijn spullen me wel bekend voor. Op zijn bureau staat een schaalmodel van een menselijke schedel. Iemand heeft lippenstift op de benige kaak aangebracht om een mond na te bootsen. GEKKE CARLOTTA, staat er doodleuk op het etiket eronder. Ik ken die schedel. Ik ken dat handschrift. Hij ziet me kijken. ‘Je grapjes waren altijd al een beetje macaber,’ zegt hij.

Achter het bureau hangt een oud reclameaffiche van een skioord. *Chamonix* staat er in knalrode letters. *Des conditions excellentes, des terrasses ensoleillées, des hors-pistes mythiques.* Een man en een vrouw op ski's, gehuld in de dikke kledij die aan het begin van de twintigste eeuw werd gedragen, zwevend boven een met dennenbomen bezaaide berghelling. Een gestileerde tekening, geen foto. Aan weerszijden van het affiche hangen wel zwart-witfoto's. Rechts een jong, vuil meisje dat gehurkt voor een vervallen keet zit. Links een dor, vlak veld waarboven de zon net op- of ondergaat, en een naakte vrouw die op haar buik ligt en haar kin met haar handen ondersteunt. Ze kijkt recht in de camera. Ik voel afkeer en kijk de andere kant op.

De arts begint te lachen en klopt op mijn arm. ‘Mijn artistieke voorkeuren hebben je nooit kunnen bekoren, zegt hij. Je vond het te ver gezocht. Een combinatie van Ansel Adams en Discovery Channel.’ Ik haal mijn schouders op. Terwijl hij me naar een stoel begeleidt, laat hij zijn hand op mijn arm liggen. Ik schud hem niet van me af.

‘Ik ga je een paar vragen stellen,’ zegt hij. ‘Probeer zo goed mogelijk antwoord te geven.’

Ik zeg niets.

‘Welke dag is het?’

‘Ik-moet-naar-de-dokterdag.’

‘Slim. Welke maand is het?’

‘Het is winter.’

‘Kun je specifieker zijn?’

‘Maart?’

‘Bijna goed. Eind februari.’

‘Wat is dit?’

‘Een pen.’

‘Wat is dit?’

‘Een horloge.’

‘Hoe heet je?’

‘Zeg, waar zie je me voor aan?’

‘Hoe heten je kinderen?’

‘Fiona en Mark.’

‘Hoe heette je man?’

‘James.’

‘Waar is je man?’

‘Hij is dood. Een hartaanval.’

‘Wat weet je er nog van?’

‘Hij zat in de auto en verloor de macht over het stuur.’

‘Overleed hij als gevolg van de hartaanval of van het auto-ongeluk?’

‘Medisch gezien was dat niet met zekerheid te zeggen. Cardiomyopathie, veroorzaakt door mitralisinsufficiëntie, of hoofdletsel kunnen hem allebei fataal zijn geworden. Het was moeilijk te zeggen. De patholoog-anatoom hield het op een hartaanval. Zelf zou ik voor het hoofdletsel hebben gekozen.’

‘Je was er vast kapot van.’

‘Nee, ik vond het typisch James: die eeuwige strijd tussen hoofd en hart tot het bittere eind.’

‘Nu maak je er een grapje van. Maar ik weet nog goed hoe erg het je heeft aangegrepen.’

‘Doe niet zo neerbuigend. Ik moest er wél om lachen. Zijn hart hield er het eerst mee op. Zijn hart! Dat vond ik hilarisch. Ik lachte zelfs toen ik zijn stoffelijk overschot moest identificeren. Wat een kille, hel verlichte plek. Het mortuarium. Ik heb er altijd een hekel aan gehad en was er sinds mijn studententijd niet meer geweest. Dat felle licht. De bittere kou. En dat geluid van die rubberen zolen op de tegelvloer, net het gepiep van hongerige ratten. Dat herinner ik me nog: James in dat helle, onverbidde-lijke licht, met op de achtergrond het geluid van wegvluchtend ongedierte.’

‘Nu doe jij neerbuigend. Ik weet heus wel dat er nog veel meer speelde.’

De arts schrijft iets in mijn dossier. Dan glimlacht hij naar me.

‘Je hebt een score van negentien gehaald,’ zegt hij. ‘Het gaat vandaag goed met je. Je bent niet geprikkeld en volgens Magdalena is de agressie ook een stuk minder geworden. Ik stel voor dat we de medicatie ongewijzigd laten.’

Hij kijkt me aan. ‘Heb je daar bezwaar tegen?’

Ik schud mijn hoofd. ‘Goed, we zullen al het mogelijke doen om je thuis te houden. Ik weet dat je dat graag wilt.’

Hij zwijgt even. ‘Ik moet je iets over Mark vertellen. Hij wil dat ik een verklaring opstel om je wilsonbekwaam te verklaren in het geval van medische beslissingen,’ zegt hij. ‘Dat heb ik geweigerd.’ De arts leunt naar voren. ‘Ik raad je aan om je niet door een andere arts te laten onderzoeken. Niet zonder gerechtelijk bevel.’

Hij pakt een vel papier uit het dossier. ‘Kijk... ik heb het allemaal voor je opgeschreven. Ik geef het aan Magdalena. Zij zal het goed bewaren. Ik heb twee kopieën gemaakt. Magdalena zal er eentje aan je advocaat geven. Volgens mij kun je Magdalena vertrouwen.’

Hij wacht mijn reactie af, maar ik heb alleen maar oog voor de foto van de naakte vrouw met de aarzelende, argwanende blik. Ze kijkt in de camera. Er dwars doorheen. Ze kijkt me recht aan.

*

Ik kan de autosleutels niet vinden, dus ik loop naar de drogist. Ik ga tandpasta, tandzijde en shampoo voor droog haar kopen. Misschien ook nog toiletpapier, maar dan niet van dat goedkope spul.

Normale dingen. Ik ga vandaag doen alsof ik volstrekt normaal ben. Vervolgens ga ik naar de supermarkt. Daar koop ik voor het avondeten de grootste gegrilde kip die ze hebben. En vers brood. Dat vindt James lekker. Kleine genoegens, daar houden we allebei van.

Maar ik moet opschieten. En stilletjes vertrekken. Anders houden ze me tegen. Zo gaat het altijd.

Geen portemonnee. Waar ligt hij? Ik leg hem altijd in het halletje. Ach, wat maakt het uit? Als ik zeg dat ik dokter Jennifer White heet en dat ik mijn portemonnee ben vergeten, is er vast wel iemand zo aardig om me geld te geven. Dan zal ik hem toeknikken en bedanken.

Ik loop in rap tempo over straat, langs de met klimop bedekte herenhuizen met de keurige, symmetrisch aangelegde voortuintjes, omsloten door smeedijzeren hekjes.

‘Dokter White? Bent u dat?’

In een wit busje met een adelaar erop zit een zwarte man in een blauw uniform. Hij rolt het raampje omlaag en gaat zo langzaam rijden dat ik hem kan bijhouden.

‘Ja?’ Ik loop stug door.

‘Het is geen mooie dag om buiten te zijn. Zulk smerig weer.’

‘Ik maak alleen maar een wandelingetje,’ zeg ik. Ik kijk hem bewust niet aan. Als je hen niet aankijkt, laten ze je soms met rust. Als je hen niet aankijkt, laten ze het er soms bij zitten.

‘Wat zegt u van een lift? U bent helemaal doorweekt. Geen jas. Hemeltjelijef, u draagt zelfs geen schoenen. Vooruit, stap in.’

‘Nee, ik hou van dit weer. Ik vind het fijn om het beton onder mijn blote voeten te voelen. Lekker koud. Dan voel ik me niet zo versuft.’

‘Die aardige dame die bij u inwoont, zal dit niet zo leuk vinden.’

‘Nou en?’

‘Kom nu maar mee.’ Hij spreekt op een geruststellende toon en parkeert het busje op de stoep. Hij steekt zijn armen uit en wenkt me. Vriendelijk.

‘Ik ben geen hondsdol dier.’

‘Natuurlijk niet. Dat spreekt voor zich. Maar ik kan u niet zomaar laten gaan. Dat snapt u toch wel, dokter White?’

Ik veeg het ijskoude, natte haar uit mijn gezicht en blijf doorlopen. Hij laat de motor van zijn busje draaien en pakt zijn telefoon. Als hij zeven getallen intoetst, is het goed. Als hij er drie intoetst, is het slecht. Dat weet ik in elk geval zeker. Ik blijf staan en let goed op. Eén twee drie. Hij brengt de telefoon naar zijn oor.

‘Wacht,’ zeg ik. ‘Nee.’ Ik ren om het busje heen. Ik trek het portier open en klauter erin. Als hij maar ophangt. Stopt wat hij in gang heeft gezet. Anders gebeuren er nare dingen. ‘Hang op,’ zeg ik. ‘Hang toch op.’ Hij aarzelt. Er wordt opgenomen en ik hoor een stem. Hij kijkt naar de telefoon en klapt hem dicht. Hij glimlacht naar me. Waarschijnlijk is het geruststellend bedoeld, maar mij hou je niet voor de gek.

‘Goed! Ik breng u snel naar huis voordat u doodziek wordt.’

Hij blijft op de stoep wachten tot ik bij de voordeur ben. Die staat wagenwijd open. Wind en ijzel geselen het halletje. De dikke, damasten gordijnen voor de ramen zijn kletsnat. Ik stap op het doorweekte tapijt, een donkere Tabriz die we dertig jaar geleden in Bagdad kochten. Inmiddels is het een museumstuk. James heeft het vorig jaar nog laten taxeren. Hij zal woedend zijn. Magdalena’s schoenen zijn verdwenen. Er staat een kopje lauwe thee op tafel. Het is maar half leeggedronken.

Opeens ben ik doodop. Ik ga bij het theekopje zitten en schuif het weg. Ik ruik nog net een vleugje kamille. Die bakerpraatjes over kamille kloppen wel. Het is een adequaat middel tegen darmklach-

ten, koorts, menstruatiekrampen, buikpijn, huidinfecties en onrust. En slapeloosheid natuurlijk.

‘Een middel tegen elke kwaal,’ had Magdalena uitgeroepen toen ik dat vertelde. Niet elke kwaal, helaas.

*

We luisteren naar de Matthäus-Passion. Het is 1988. Solti staat op het podium in de Orchestra Hall. Het publiek is gebiologeerd tot dat de cadensen verstommen. De verminderde septiemen en de verontrustende modulaties. De spanning is bijna niet te verdragen. Ik voel James’ warme vingers, verstrengeld met de mijne, zijn warme adem tegen mijn wang.

Plotseling is het een koude winterdag. Ik zit alleen in mijn keuken. Ik leg mijn armen op tafel en laat mijn voorhoofd erop rusten. Heb ik vanochtend mijn pillen wel geslikt? Hoeveel heb ik er genomen? Hoeveel zou voldoende zijn?

Zover is het al met me gekomen. Het scheelt nog maar weinig. Ik hoor een echo van Bach: *Ich bin’s, ich sollte büßen*. Ik ben degene die moet lijden, degene die verdoemd is.

Maar nog niet. Nee. Nog niet helemaal. Ik zit en wacht af.

*

Een man komt binnen zonder te kloppen. Hij beweert mijn zoon te zijn. Magdalena bevestigt dat, dus het zal wel zo zijn. Toch staat zijn gezicht me niet aan. Ik sluit niet uit dat ze me de waarheid vertellen, maar ik blijf gereserveerd. Ik houd me op de vlakte.

Wat ik zie: een vreemde man, een aantrekkelijke man. Donker. Donker haar, donkere ogen en een duistere uitstraling, als je dat zo kunt zeggen. Hij vertelt me dat hij 29 jaar is. Hij is alleenstaand en advocaat van beroep. ‘Net als je vader,’ roep ik uitgekookt. Er broeit iets in die duistere blik. Ik heb hem getart, dat is wel duidelijk.

‘Helemaal niet,’ zegt hij. ‘In geen enkel opzicht. Ik zal nooit in de voetsporen van de ontzagwekkende McLennan treden. De rijken bijstaan en daar goud geld mee verdienen.’ Hij maakt een spottende buiging naar het portret van de slanke, donkere man dat in de woonkamer hangt. ‘Waarom heb ik jouw achternaam niet gekregen, mam? Jij hebt ook een glansrijke carrière achter de rug, maar in een heel andere branche.’

‘Nu is het mooi geweest!’ zeg ik streng. Opeens herinner ik me mijn zoon. Hij is zeven jaar oud. Hij is net de kamer komen binnenrennen, zet zijn handen in zijn zij en kijkt me glunderend aan. Water spettert rond. Ik zie dat hij de goudvissen van zijn zus in zijn broekzakken heeft gestopt. Ze wriemelen nog. Mijn woede verrast hem totaal.

We weten er een paar te redden, maar de meeste zijn koud en stijf en moeten door het toilet worden gespoeld. Desondanks blijft hij gefascineerd staren naar de roodgouden staartjes die in de pot worden gezogen. Zelfs als zijn zus ontdekt wat er is gebeurd, toont hij geen berouw. Nee. Erger nog. Hij is trots. Deze aanstichter van een kleine slachtpartij op een verder zo rustige dinsdagmiddag.

De-man-die-naar-verluidt-mijn-zoon-is gaat in de blauwe leunstoel voor het raam in de woonkamer zitten. Hij maakt zijn stropdas los, strekt zijn benen en doet alsof hij thuis is.

‘Magdalena zei al dat het goed met je gaat,’ zegt hij.

‘Prima hoor,’ zeg ik vormelijk. ‘Gezien mijn toestand.’

‘Vertel daar eens wat meer over,’ zegt hij.

‘Waarover?’ vraag ik.

‘Heb je een beetje in de gaten wat er met je gebeurt?’

‘Dat vraagt iedereen,’ zeg ik. ‘Ze staan er versteld van dat ik het me allemaal zo bewust ben, dat ik zo...’

‘Onbewogen blijf,’ vult hij aan.

Ja.

‘Zo ben je altijd geweest,’ zegt hij. Hij heeft een ironische, niet on-aantrekkelijke lach. ‘Toen ik mijn arm had gebroken, was je zo in mijn botdichtheid geïnteresseerd dat je bijna vergat dat ik naar het ziekenhuis moest.’

‘Ik kan me inderdaad herinneren dat iemand ooit zijn arm brak. Mark. Het was Mark. Mark viel uit de esdoorn voor het huis van de Janecki’s.’

‘Ik ben Mark.’

‘Ben jij Mark?’

‘Ja. Je zoon.’

‘Heb ik een zoon?’

‘Ja, dat ben ik. Mark.’

‘Ik heb een zoon!’ Ik ben met stomheid geslagen. ‘Ik heb een zoon!’ Ik ben helemaal opgetogen. Dolblij!

‘Mam, toe nou...’

‘Het grijpt me gewoon aan. Al die jaren had ik een zoon, zonder het te weten!’

De man knielt bij me neer en wiegt me in zijn armen.

‘Het is al goed, mam. Ik ga nergens heen.’

Ik klamp me aan hem vast. Het is toch een wonder dat ik deze knappe, jonge vent op de wereld heb gezet. Er klopt iets niet aan

zijn gezicht, een schoonheidsfoutje. Maar daarom hou ik alleen maar des te meer van hem.

‘Mam,’ zegt hij na een tijdje. Zijn omhelzing verslapt en hij duwt me van zich af.

Ik mis zijn warmte meteen en ga met tegenzin weer in mijn stoel zitten.

‘Mam, dit is belangrijk. Het gaat om Fiona.’ Hij is weer gaan staan en zijn blik is even duister en argwanend als toen hij binnenkwam. Ik ken die blik.

‘Wat is er met haar?’ vraag ik op enigszins barse toon.

‘Mam, ik weet dat je dit niet wilt horen, maar ze is weer eens doorgedraaid. Je weet hoe ze kan zijn.’

Ik weet het maar al te goed, maar geef geen antwoord. Ik hou er niet van als ze over elkaar praten.

‘Deze keer is het echt erg. Ze wil niet meer met me praten. Vroeger kon jij altijd wel tot haar doordringen. Pap soms ook. Maar naar jou luistert ze. Zou jij eens met haar willen praten?’ Hij valt stil. ‘Snap je wat ik zeg?’

‘Waar heb je gezeten, klootzak?’ roep ik.

‘Hè?’

‘Je hebt wel lef om na al die jaren hier te komen en deze onzin uit te kramen.’

‘Rustig maar, mam. Het is al goed. Ik ben al die tijd hier geweest.’

‘Hoe bedoel je? Ik ben alleen. Helemaal alleen in dit huis. Ik eet in mijn eentje en ga in mijn eentje naar bed. Vreselijk alleen.’

‘Maar dat is niet waar, mam. Vorig jaar was pap er nog. En Magdalena dan?’

‘Wie?’

‘Magdalena. Je vriendin. De vrouw die bij je inwoont.’

‘O. Zij. Dat is geen vriendin. Ze krijgt betaald. Ik betaal haar.’

‘Maar dan kan ze je vriendin toch nog wel zijn?’

‘Zeer zeker niet.’ Plotseling ben ik kwaad. Woedend! ‘Klootzak,’ zeg ik. ‘Je hebt me in de steek gelaten!’

De man slaakt een zucht en begint te roepen: ‘Magdalena!’

‘Heb je me niet gehoord? Klootzak!’

‘Ik heb je wel gehoord, mam.’ Hij kijkt om zich heen, alsof hij naar iets op zoek is. ‘Mijn jas,’ zegt hij. ‘Heb je mijn jas gezien?’

Een vrouw rent de kamer binnen. Blond. Een forse vrouw. ‘Je kunt maar beter gaan,’ zegt ze. ‘Vlug. Hier is je jas. Ja. Bedankt voor je komst.’

‘Nou, ik ga niet doen alsof het een genoeg was,’ zegt de man tegen me en draait zich om.

‘Lazer op!’

De blonde vrouw steekt haar hand uit en loopt langzaam op me af. ‘Nee, Jennifer. Leg dat neer. Leg het alsjeblieft neer. Nou, dat is toch nergens voor nodig?’

Wat er is gebeurd? Een ongelukje. De telefoon ligt in het halletje, tussen de glasscherven. Koude lucht stroomt langs me heen en de gordijnen wapperen. Buiten slaat iemand een autoportier dicht en

start de motor. Ik voel me springlevend en onoverwinnelijk. Ik sta in mijn recht. Ik kan alles aan. Dit kwam niet zomaar uit het niets. O nee, ik heb nog veel meer opgekropt.

*

Uit mijn notitieboek:

Een goede dag. Een voortreffelijke dag. Mijn hoofd is niet zo wazig. Ik heb mezelf aan een Mini-Cogtest onderworpen. Over het jaar, de maand en de dag twijfelde ik, maar het seizoen wist ik wel. Ook mijn leeftijd was me ontschoten, maar ik herkende de vrouw in de spiegel. Nog een vleug kastanjebruin in het haar. Dezelfde donkerbruine, sprankelende ogen. Rimpels rond mijn ogen en op mijn voorhoofd. Misschien zijn het geen lachrimpeltjes, maar in elk geval lijken ze op gevoel voor humor te wijzen.

Ik weet dat ik Jennifer White heet. Ik ken mijn adres: Sheffield Avenue 2153. Het is eindelijk lente geworden. De geur van de warme, natte aarde, de belofte van wedergeboorte, van dingen die ontwaken uit hun slapende toestand. Ik open de ramen en zwaai naar de overbuurman die zijn bloembedden al ompit, in afwachting van de schitterende verzameling frederiksbloemen, engelentrompet en blauwpaarse vlinderstruiken.

Ik ga naar de keuken en weet weer hoe ik de sterke, bittere koffie moet zetten die ik zo lekker vind: het malen van de bonen in de koffiemolen, het opsnuiven van de sterke geur als de maalschijven de harde bonen pletten, het tellen van de lepels vol donkerbruine, grove korrels die in het koffiezetapparaat gaan, het koude water dat in het waterreservoir wordt gegoten.

Fiona komt langs. Och, mijn meisje is zo mooi! Met haar kortgeknipte haar en de tatoeage van de roodblauwe ratelslang op haar rechterbovenarm. Meestal bedekt ze die. Ze verkeert tegenwoordig in kringen waar vrijwel niemand van haar jonge, wilde jaren afweet.

Ze komt mijn bankafschriften halen en wil cijfers met me doornemen waarvan ik toch niets begrijp. Maar dat geeft niet. Ik heb een financieel

genie bij de hand. Mijn monetaire rots in de branding. Op haar zestiende was ze al klaar met de middelbare school en op haar twintigste studeerde ze af. Op haar vierentwintigste al had ze als jongste vrouw uitzicht op een vaste aanstelling aan de faculteit Economie van de universiteit van Chicago. Ze heeft zich gespecialiseerd in internationale monetaire economie en krijgt geregeld telefoontjes uit Washington, Londen en Frankfurt.

Toen James was gestorven en ik te horen kreeg hoe het er met mij voor stond, heb ik haar als bewindvoerder aangesteld. Ik vertrouw haar. Mijn Fiona. Ze legt het ene na het andere papier voor me neer en ik zet mijn handtekening zonder iets te lezen. Ik vraag haar of ik ergens in het bijzonder op moet letten, maar ze antwoordt ontkennend. Maar vandaag was anders. Ze had geen papieren bij zich maar zat gewoon bij me aan tafel. Ze hield mijn hand vast. Mijn bijzondere meisje.

*

Bij de praatgroep voor mensen met alzheimer praten we over haat. Volgens de jonge therapeut is haat een krachtige emotie. Als je een alzheimerpatiënte vraagt van wie ze houdt, zal een antwoord uitblijven. Als je haar vraagt wie ze haat, komt een stroom aan herinneringen boven.

Haat. Hekel. De woorden echoën in mijn hoofd. Ik voel een knoop in mijn maag en proef gal in mijn mond. Ik haat. Ik merk dat ik mijn handen tot vuisten heb gebald. Sommige deelnemers kijken me aan. Een paar mannen, maar vooral vrouwen. Allerlei rassen en religies. De Verenigde Naties van de verachten en de verfoeiden. Ik kan hun gelaatstrekken niet goed onderscheiden. Het is een anonieme menigte.

Ik krijg nog maar amper adem. Wat is dat voor kabaal? Ben ik dat? Waarom kijken jullie zo naar me?

Onze therapeut komt naar me toe, loopt dan de kamer uit en keert terug met een vrij jonge vrouw met geblondeerd haar en veel te veel make-up. Ze loopt recht op me af.

‘Dokter White,’ zegt de vrouw. ‘Jennifer, we gaan naar huis. Rustig maar. Schreeuw niet zo. Nee. Houd alsjeblieft op. Je doet me pijn. Nee, je hoeft niet te bellen. Ik red me wel. Jennifer, kom mee. Het is al goed. We gaan naar huis. Stil maar. Stil maar. Ik ben het, Magdalena. Kijk me aan. Rustig maar. We gaan naar huis.’

*

Af en toe zijn er van die zalige dagen waarop ik helder van geest ben. Vandaag is zo’n dag. Ik loop door het huis en schep er genoeg in om mijn bezittingen te bestuderen. Mijn boeken. Mijn piano, waarop James altijd zo klungelig speelde. Mijn lithografie van Calder, die James in 1976 in Londen voor me kocht maar die eruitziet als nieuw. Mijn kunstvoorwerpen, de houten heiligenbeeldjes en ex voto’s uit de zeventiende eeuw, die we kochten van straatverkopers in Jalisco en Monterrey, ongetwijfeld uit kerken ontvreemd: vrome snuisterijen zonder de last van het geloof. Ik raak alles aan en geniet van de streling van leer, mahoniehout, canvas, porselein en tin.

Magdalena is onhandig. Ze laat een bord vallen, vloekt, veegt de scherven bijeen en laat ze nogmaals vallen als ze het deksel van de vuilnisemmer probeert te openen. Haar werk zal geen pretje zijn. Maar ik heb zo’n vermoeden dat ze het geld hard nodig heeft. Haar auto is minstens tien jaar oud. Er zitten deuken in de achterbumper en een barst in de voorruit.

Ze kleedt zich sjofel in een fletse, blauwe spijkerbroek en een wit mannenoverhemd dat haar brede heupen bedekt. Ze blondeert haar donkere haar, maar daar is ze niet zo goed in, want de wortels zijn nog steeds donker. Haar ogen lijken klein door een dikke laag eyeliner en mascara.

Ze zal ergens tussen de veertig en de vijfenveertig zijn. Ik zie dat ze een aantekening in mijn notitieboek maakt. *Jennifer heeft een goede dag. Maar ik niet.* Ik vraag haar wat er scheelt en ze haalt haar schouders op. Ze ziet er afgetoed uit en heeft dikke wallen onder haar ogen.

‘Waarom zou ik het nog een keer uitleggen?’ zegt ze. ‘Je vergeet het toch weer.’

Ik vraag me af of ze altijd zo onbeschoft is. Ik vraag me tal van dingen af. Hoelang regent het al? Hoe kan het dat mijn haar zo lang is? Waarom blijft de telefoon steeds overgaan? Er lijkt nooit voor mij gebeld te worden. Magdalena neemt op en haar gezicht krijgt een gesloten uitdrukking. Ze fluistert in de hoorn, alsof ze met een geheime minnaar aan het bellen is.

*

Ik sta midden op straat. De smerige sneeuw is naar de stoeprand geschoven, maar toch is het nog verraderlijk glad. Ik moet voorzichtig lopen. Er klinkt geschreeuw. Overal zijn auto's. Luid getoeter. Iemand grijpt mijn arm, niet zachtzinnig, en sleept me mee, sneller dan ik kan bijbenen. Hij trekt me op de stoeprand van een eiland van beton. Plotseling komen er allemaal mensen om me heen staan. Vreemden. Van ver klinkt een bekende stem en de onbekenden wijken uiteen als het water van de Rode Zee. Daar komt ze: kastanjebruin haar, rillend in een T-shirt met korte mouwen dat de tatoeage van de ratelslang ontbloot.

‘Wacht, ik ben haar dochter! Bel alstublieft niet de politie!’

Als ze eindelijk bij ons is, is ze buiten adem.

‘Bedankt. Dank u wel. Wie haar ook maar van straat heeft geplukt, heel erg bedankt.’ Ze hapt naar adem. ‘Mijn excuses voor de overlast. Mijn moeder is dement,’ weet ze met veel moeite uit te brengen. Ze beeft van top tot teen. Het is ook bitter koud.

Terwijl de mensen weglopen, draait ze zich naar me om.

‘Mam, dat moet je echt niet meer doen! We zijn ons rot geschrokken.’

‘Waar ben ik?’

‘Twee straten van huis. Midden op een van de drukste kruispunten in de stad.’

Ze zwijgt even. ‘Het is mijn schuld. Ik was even naar mijn oude slaapkamer gegaan om mijn tas weg te zetten. Ik blijf vannacht toch logeren? Magdalena dacht dat je dat wel leuk zou vinden. We raakten aan de praat en hadden niet in de gaten dat je ervandoor was gegaan. Waar ging je naartoe?’

‘Naar Amanda. Het is toch vrijdag?’

‘Nee, het is woensdag. Maar ik begrijp het wel. Je was op zoek naar Amanda’s huis?’

‘Het is onze dag.’

‘Ik snap het.’ Ze denkt even na. ‘Volgens mij moeten we maar even bij Amanda langsgaan. Misschien is ze wel thuis.’

‘Hoe heet jij?’

‘Fiona. Ik ben je dochter.’

‘O ja, dat is ook zo. Nu herinner ik het me weer.’

‘Laten we eens kijken of Amanda thuis is. Kijk, het licht springt net op groen.’ Ze pakt mijn arm en trekt me mee. Hoewel ik minstens tien centimeter langer ben dan zij kan ik haar amper bijhouden. We passeren de kringloopwinkel en het metrostation. Bij de kerk gaan we de hoek om. Plotseling komt de wereld me weer bekend voor. Bij een herenhuis van bruinrode steen met een laag, zwart hek van smeedijzer rondom de voortuin blijf ik staan. Een boom met kale takken hangt boven het pad en het opstapje naar de voordeur.

‘Dit is ons huis. Maar we gaan nu naar Amanda.’

‘Ik weet het weer,’ zeg ik. ‘Ze woont drie huizen verderop. Eén, twee, drie.’

‘Dat klopt. We zijn er al. Laten we aankloppen om te kijken of Amanda thuis is. Als ze niet opendoet, gaan we lekker thuis een kopje thee drinken en een kruiswoordpuzzel maken. Ik heb net een nieuw boekje gekocht.’

Fiona klopt drie keer hard op de deur. Ik druk op de bel. We wachten in de portiek maar niemand doet open. Er verschijnt geen gezicht achter de vitrage van het woonkamerraam. Niet dat Amanda ooit uit het raam zou gluren. Ondanks Peters waarschuwingen doet ze altijd meteen de deur open zonder te kijken wie er heeft aangebeld. Altijd klaar om de confrontatie aan te gaan met wat het leven voor haar in petto heeft.

Fiona staat met haar rug naar de deur. Ze heeft haar ogen gesloten en trilt over haar hele lichaam. Ik weet niet of dat door de kou of door iets anders komt. ‘Vooruit mam, we gaan,’ zegt ze. ‘Er is niemand thuis.’

‘Wat vreemd,’ zeg ik. ‘Normaal vergeet Amanda onze vrijdagen nooit.’

‘Mam, toe nou,’ zegt ze op dwingende toon. Ze trekt me zo hardhandig het portiek uit dat ik struikel en bijna val. Dan duwt ze me naar de stoep. Eén. Twee. Drie. We staan weer voor het andere herenhuis.

Als Fiona haar hand op het poortje legt, blijft ze staan en kijkt op. Ze ziet er bedroefd uit. Maar terwijl ze naar het huis kijkt, maakt het verdriet plaats voor iets anders: weemoed.

‘Ik hou zielsveel van dit huis,’ zegt ze. ‘Ik vind het zo erg dat het straks niet meer van ons is.’

‘Waarom zou het niet meer van ons zijn?’ vraag ik. ‘Je vader en ik zijn niet van plan om te verhuizen.’ De wind giert door de straat en we zijn allebei blauw van de kou. Toch verroeren we ons niet en blijven

we op de stoep voor het huis staan. De ijzige kou bevalt me wel. Het past bij dit gesprek dat om de een of andere reden belangrijk lijkt.

Fiona's gezicht is verwrongen van de kou en haar armen zijn een en al kippenvel, maar toch blijft ze daar doodstil staan. Het huis voor ons is solide en tastbaar. De warmrode stenen, de grote, uitstekende, rechthoekige ramen, de drie verdiepingen met het platte dak dat zo typerend is voor de huizen in Chicago uit die tijd. Ik merk dat ik er bijna net zo wanhopig naar verlang als toen James en ik het voor het eerst zagen, alsof het te hoog gegrepen voor me is. Toch is het echt van ons. Van mij. Ik heb James gedwongen om het te kopen, hoewel we ons dat toen eigenlijk niet konden veroorloven. Het is mijn thuis.

'Thuis,' zegt ze, alsof ze mijn gedachten kan lezen. Dan schudt ze gedecideerd haar hoofd. Ze grijpt me bij mijn elleboog, leidt me de treden op, duwt me naar binnen en helpt me om mijn jas en schoenen uit te trekken.

'Ik heb iets voor je.' Uit haar broekzak haalt ze een opgevouwen papier. 'Moet je zien,' zegt ze, terwijl ze het openvouwt. 'Kijk dan.'

Een foto. Van mijn huis. Nee, wacht even. Niet helemaal. Dit huis is kleiner. Het heeft minder ramen, ook allemaal kleiner van stuk. En het heeft maar twee verdiepingen. Maar verder is het een voor Chicago typisch herenhuis, met hetzelfde vierkante voortuintje. Net als mijn huis grenst het aan soortgelijke herenhuizen. Het een ziet er goed onderhouden uit, het ander is een beetje vervallen. Er hangen geen gordijnen voor de ramen. Er staat een bord voor het huis. 'VERKOCHT,' staat erop.

'Wat is dit?' vraag ik.

'Mijn huis. Mijn nieuwe huis. Ongelooflijk, vind je niet?' Ik probeer de foto af te pakken zodat ik hem beter kan bekijken, maar ze wil hem niet loslaten. Ik moet hem letterlijk uit haar handen trekken. Ze buigt zich naar me toe, alsof ze hem geen seconde uit het oog wil verliezen.